

Κύστεις στοματικής και γναθοπροσωπικής χώρας

Σεμινάριο Γναθοπροσωπικής Χειρουργικής 10^ο Εξάμηνο

Πετσίνης Βασίλης
Επίκουρος Καθηγητής
Στοματικής και Γναθοπροσωπικής Χειρουργικής

Κλινική Στοματικής και Γναθοπροσωπικής Χειρουργικής
Οδοντιατρική Σχολή Πανεπιστημίου Αθηνών



Αγαπητοί συνάδελφοι, η παρουσίαση που πρόκειται να ακολουθήσει αποτελεί μια προσαρμογή της αντίστοιχης που σκόπευα να χρησιμοποιήσω υπό κανονικές συνθήκες

Αποφάσισα να μην συμπεριλάβω διαφάνειες οι οποίες απαιτούν έντονη διαδραστική συμμετοχή των φοιτητών και τις αντικατέστησα με άλλες κάπως πιο περιγραφικές

Ελπίζω σύντομα όλοι μας να επανέλθουμε σε κανονικούς ρυθμούς!



Κύστη ονομάζεται μια κλειστή σακοειδής βλάβη που περιέχει υγρό/ρευστό υλικό και περιβάλλεται από επιθήλιο που την διαχωρίζει από τους γύρω ιστούς

Όταν δεν υπάρχει επιθήλιο αλλά άλλος ιστός (πχ ινώδης) τότε μιλάμε για ψευδοκύστη

Στην στοματογναθοπροσωπική χώρα η προέλευση του επιθηλιακού τοιχώματος είναι συνήθως από υπολείμματα του οδοντογενούς επιθηλίου

Κύστεις της στοματογναθοπροσωπικής χώρας

Αναπτυξιακές: Οδοντογενείς
Μη οδοντογενείς

Φλεγμονώδεις



Ψευδοκύστεις

Μονήρης γναθική

Ανευρυσματική

Βλεννώδης

Κύστη Stafne κάτω γνάθου



Κύστεις ιγμορείου

Εκ κατακρατήσεως (βλεννώδης)

Οδοντογενής

Ψευδοκύστη



Κύστεις μαλακών μορίων στοματογναθοπροσωπικής χώρας

Δερμοειδής και επιδερμοειδής

Βραγχιακή (λεμφοεπιθηλιακή)

Θυρεογλωσσικού πόρου

Κύστη σιελογόνων αδένων (βατράχιο κλπ)

Γλωσσική μέσης γραμμής

Κυστικό ύγρωμα

Γαστρικού η εντερικού επιθηλίου

Ρινοφαρυγγική

Θύμου αδένα



Αναπτυξιακές οδοντογενείς

Ουλική νεογνική

Ουλική των ενηλίκων

Κερατινοκύστη (κερατινοκυστικός όγκος)

Οδοντοφόρος

Ανατολής

Πλάγια περιοδοντική αναπτυξιακή

Βοτρυοειδής (παραλλαγή της πλάγιας περιοδοντικής αναπτυξιακής)

Κοκκιωματώδης

Οδοντογενής επιθηλιακή ενασβεστιούμενη (όγκος CEOT)

Αναπτυξιακές μη οδοντογενείς

Ρινοχειλική

Ρινουπερώια

Μέση υπερώια των νεογνών



Φλεγμονώδεις

Υπολειμματική

Ακρορριζική

Περιοδοντική



Κύστεις με τοπικά επιθετική βιολογική συμπεριφορά

Κερατινοκύστη (κερατινοκυστικός όγκος)

Βοτρυοειδής

Κυστικό αδαμαντινοβλάστωμα (καλοήθης οδοντογενής όγκος)

Ακανθοκυτταρικό και βλεννοεπιδερμοειδές καρκίνωμα από τοίχωμα κύστης (κακοήθη νεοπλάσματα)

Διάγνωση

Ιστορικό

Κλινική εξέταση

Απεικονιστικός έλεγχος

Παρακέντηση

Κυτταρολογική

Βιοψία



Ιστορικό

Πότε και πως εμφανίστηκε;

Τυχαίο ακτινολογικό εύρημα;

Υπήρξαν συμπτώματα;



Κλινική εξέταση

Διόγκωση;

Υπερκείμενος βλεννογόνος η δέρμα

Πιθανά εμπλεκόμενα δόντια (τεστ ζωτικότητας, πολφός ζωντανός η όχι;)

Κατάσταση παρακείμενων δοντιών (αλλαγή θέσης, κινητικότητα κλπ)

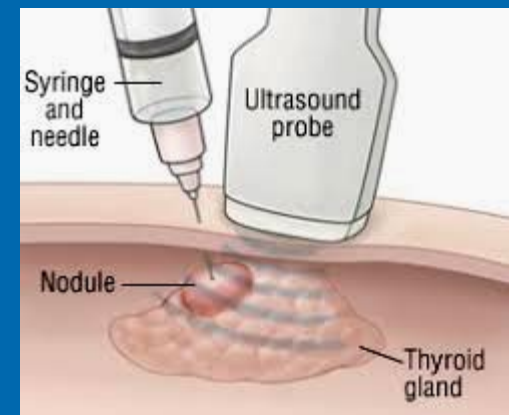


Παρακέντηση (υπό U/S η όχι)

Βλάβη συμπαγής η κυστική

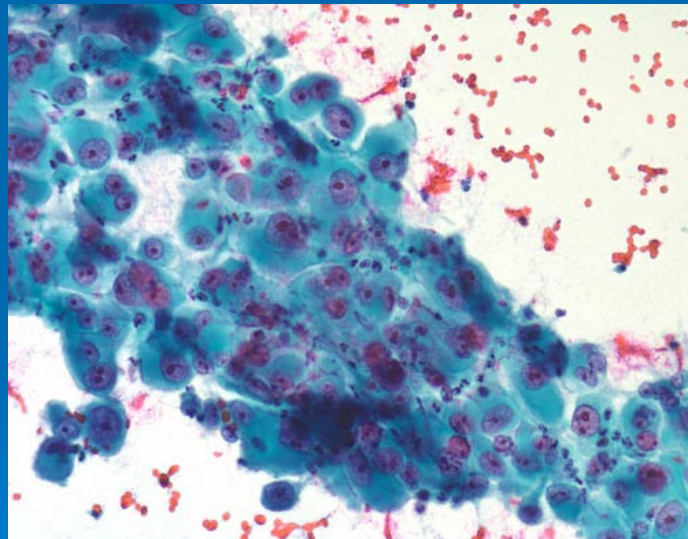
Χρώμα και σύσταση του κυστικού
περιεχομένου

Αποστολή για κυτταρολογική εξέταση η/και
καλλιέργεια



Κυτταρολογική

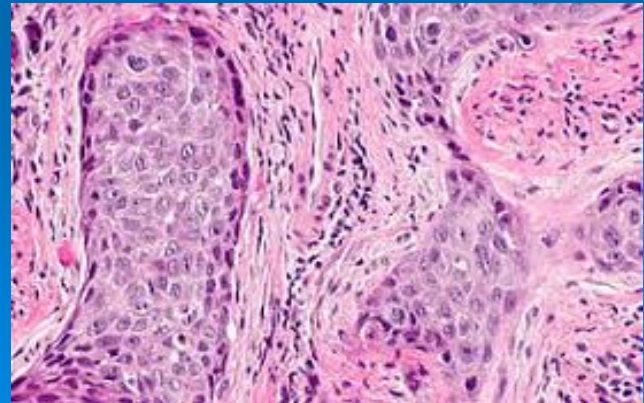
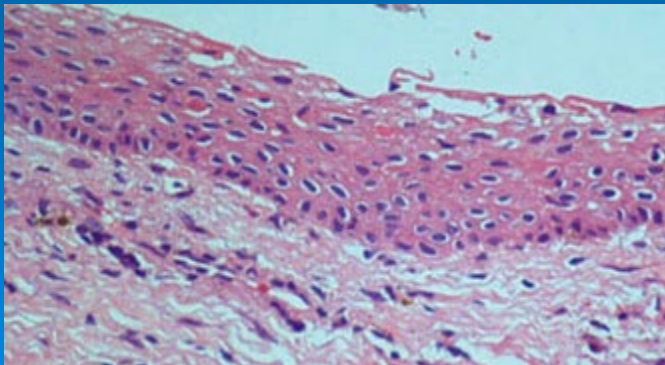
Καλοήθης η κακοήθης βλάβη



Βιοψία

Αρχική: δίνει την διάγνωση και καθορίζει την θεραπεία

Τελική: επιβεβαιώνει την αρχική διάγνωση και καθορίζει πιθανή συμπληρωματική θεραπεία



Απεικονιστικός έλεγχος

Ακτινογραφίες (οπισθοφατνιακή, δήξεως, πανοραμική, CBCT)

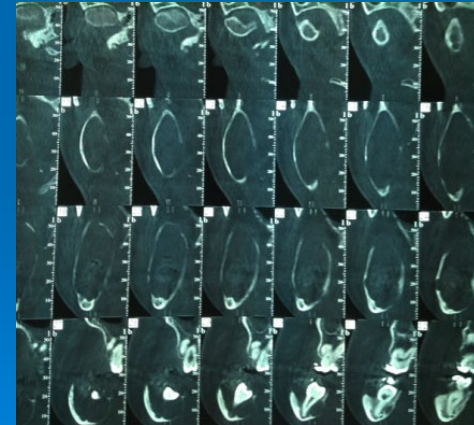
U/S μαλακών μορίων

CT σπλαγχνικού κρανίου η/και τραχήλου

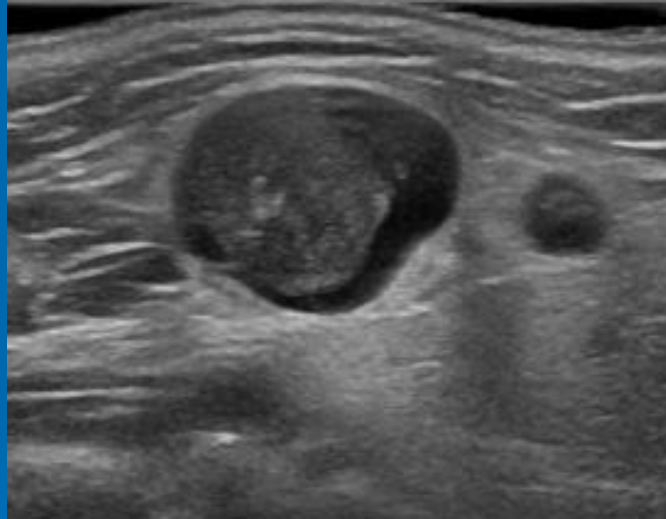
MRI σπλαγχνικού κρανίου η/και τραχήλου

Σπινθηρογράφημα θυρεοειδούς

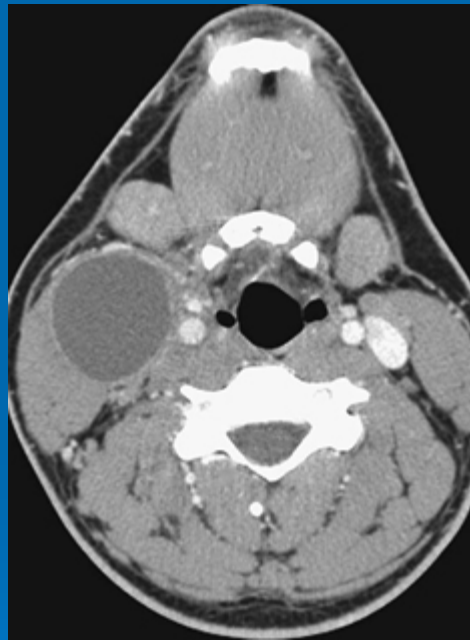
Ακτινολογικός έλεγχος



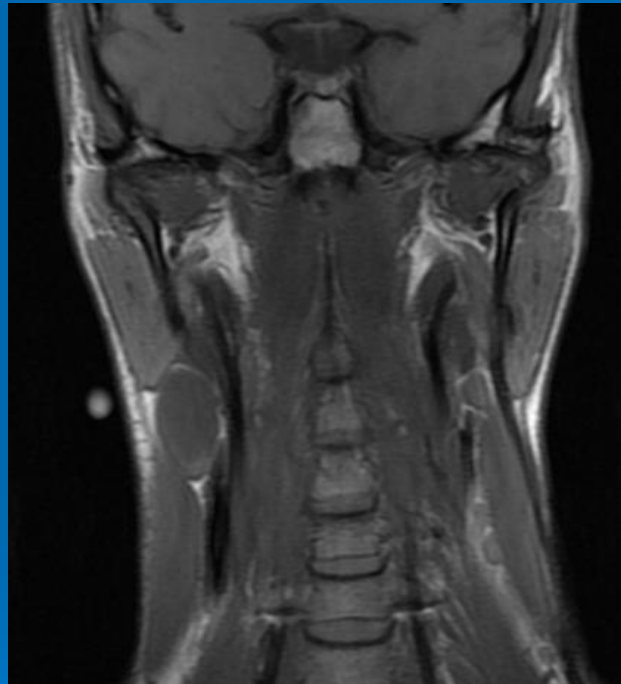
Υπερηχογράφημα



Αξονική τομογραφία



Μαγνητική τομογραφία



Σπινθηρογράφημα θυρεοειδούς



Μονόχωρες διαυγάσεις με σαφή όρια

Μυελοειδείς κυψέλες

Οδοντικό σπέρμα

Υπολειμματική κύστη

Κύστη του τομικού πόρου

Ιδιοπαθής οστική κοιλότητα του Stafne

Οδοντογενής κερατινοκύστη (μονόχωρη)

Κεντρικό γιγαντοκυτταρικό κοκκίωμα (μονόχωρο)

Αδαμαντινοβλάστωμα (μονόχωρο)

Καλοήθεις όγκοι νευρικού ελύτρου

Θεραπεία

Μαρσιποποίηση

Εκπυρήνιση

Εκπυρήνιση με συμπληρωματική απόξεση

Αφαίρεση με συμπληρωματική εκτομή γύρω ιστών

Ενδοδοντική θεραπεία εμπλεκόμενων δοντιών



Εκπτυρήνιση

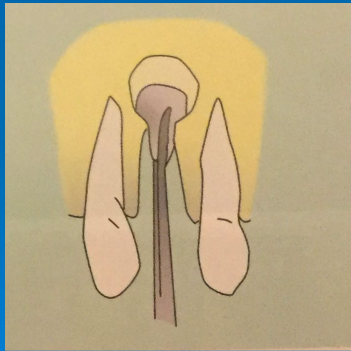
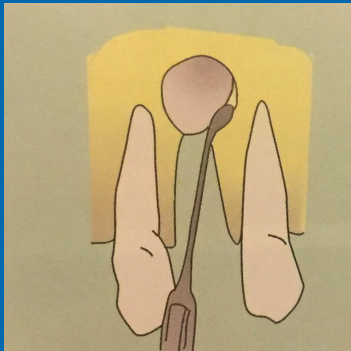
Ανεύρεση, παρασκευή και αφαίρεση ολόκληρου του κυστικού σάκου

Δημιουργία οστικού παράθυρου

Παρασκευή ιστών μαλακών μορίων



Εκπτυρήνιση



Πλεονεκτήματα εκπυρήνισης

Ένας χειρουργικός χρόνος

Γρήγορη αποθεραπεία

Βιοψία ολόκληρου του τοιχώματος της βλάβης



Μειονεκτήματα εκπυρήνισης

Κίνδυνος ιατρογενούς βλάβης παρακείμενων δομών (κάτω φατνιακό νεύρο, γενεϊακό νεύρο, σπέρματα δοντιών κλπ)

Κίνδυνος ιατρογενούς κατάγματος κάτω γνάθου σε κύστεις εξαιρετικά μεγάλου μεγέθους

Ασθενείς με αντένδειξη χειρουργικής επέμβασης σχετικά μεγάλης έκτασης και διάρκειας λόγω συστηματικού προβλήματος υγείας

Επιπλοκές εκπυρήνισης

Μετεγχειρητικό οίδημα, άλγος, πυρετική κίνηση

Αιμάτωμα

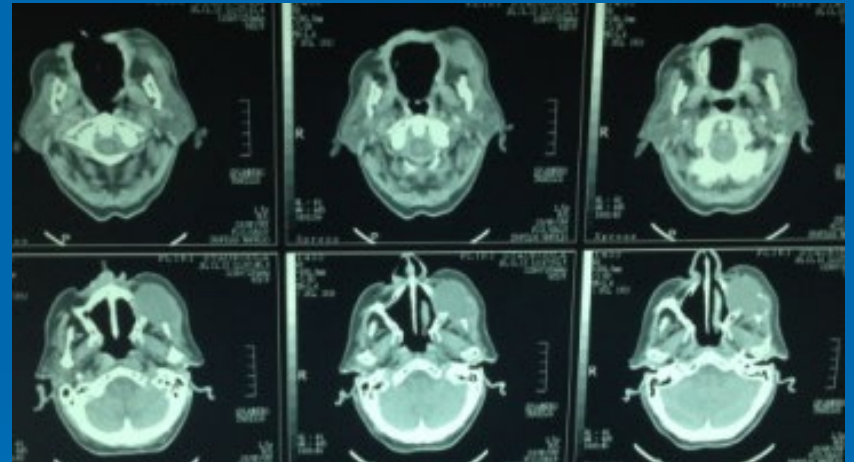
Διάσπαση τραύματος

Διαπύηση

Υποτροπή επί μη πλήρους αφαίρεσης του τοιχώματος

Κάκωση παρακείμενων δομών (κυρίως νεύρων)

Εκτυρήνιση



Εκπτυρήνιση



Μαρσιπποποίηση

Δημιουργία παράθυρου στο κυστικό τοίχωμα

Βιοψία του τμήματος του τοιχώματος

Διατήρηση του παράθυρου ανοιχτού (γάζα, ακρυλικό βύσμα, πλαστικό βύσμα)

Ακτινολογικός έλεγχος

Τελική αφαίρεση της κύστης



Πλεονεκτήματα μαρσιποποίησης

Αποφυγή ιατρογενών κακώσεων (κάταγμα, νεύρα, οδοντικά σπέρματα κλπ)

Μικρής έκτασης και διάρκειας επέμβαση

Ανεκτή από ασθενείς με επιβαρυμένη συστηματική υγεία



Μειονεκτήματα μαρσιποποίησης

Δεν υπάρχει η δυνατότητα ιστοπαθολογικής εξέτασης ολόκληρου του τοιχώματος της κύστης

Κίνδυνος να διαφύγει η σε πρώτο χρόνο διάγνωση κακοήθους ή έστω καλοήθους όγκου που αναπτύσσεται στο τοίχωμα

Μεγάλο χρονικό διάστημα σχετικής ταλαιπωρίας του ασθενή μέχρι την τελική αφαίρεση

Επιπλοκές μαρσιποποίησης

Σύγκλειση του παράθυρου και διακοπή της τεχνικής

Έξοδος του υλικού που διατηρεί ανοιχτό το παράθυρο

Κόπωση του ασθενή από τον χρόνο διάρκειας της
θεραπείας και μη συμμόρφωση στις οδηγίες



Μαρσιπποποίηση



Μαρσιπποποίηση

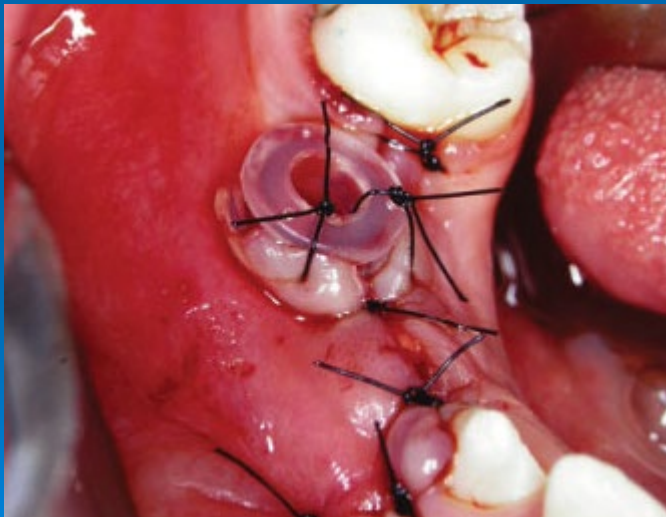
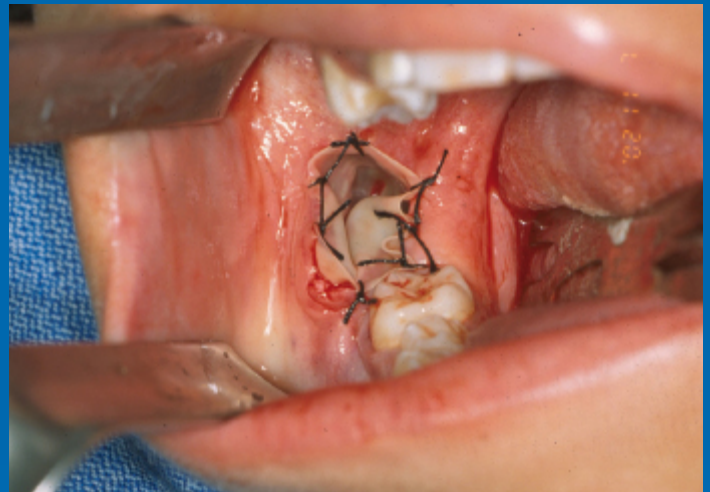


Μαρσιπποποίηση

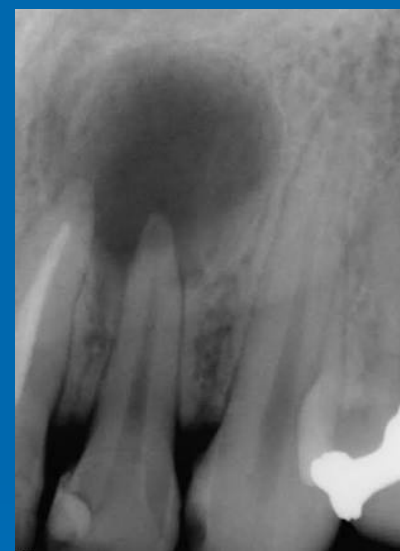


Μαρσιπποποίηση





Ενδοδοντική θεραπεία



Οδοντοφόρος

Αφορά κύστη που περιβάλλει μερικά η ολικά την μύλη η και ολόκληρο δόντι

Αναπτυξιακής αιτιολογίας, είναι σχετικά συχνή και αφορά συχνότερα τους σωφρονιστήρες αλλά και κάθε άλλο δόντι



Οδοντοφόρος



Κερατινοκύστη

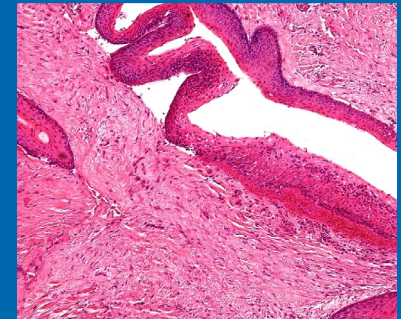
Κυστική βλάβη, που καταχωρείται και ως κερατινικυστικός όγκος, με καλοήθη αλλά τοπικά επιθετικά συμπεριφορά

Εμφανίζει θυγατρικές περιφερικές μικροκύστεις

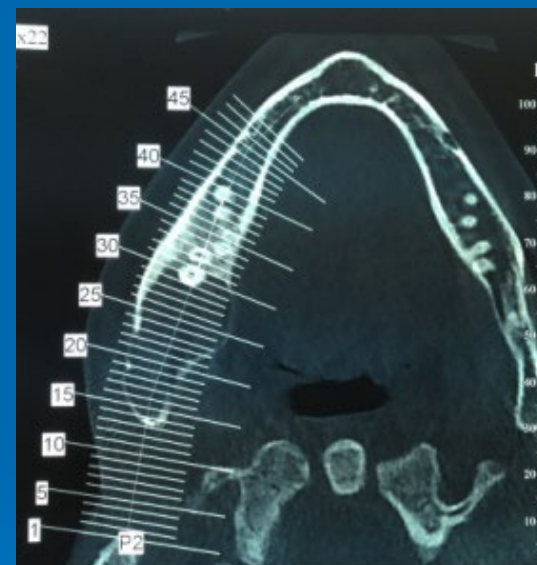
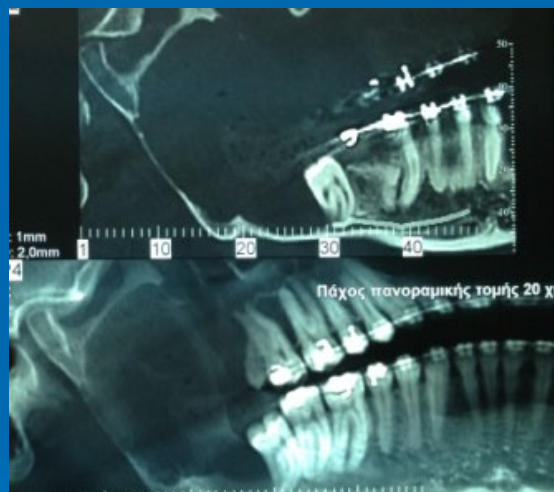
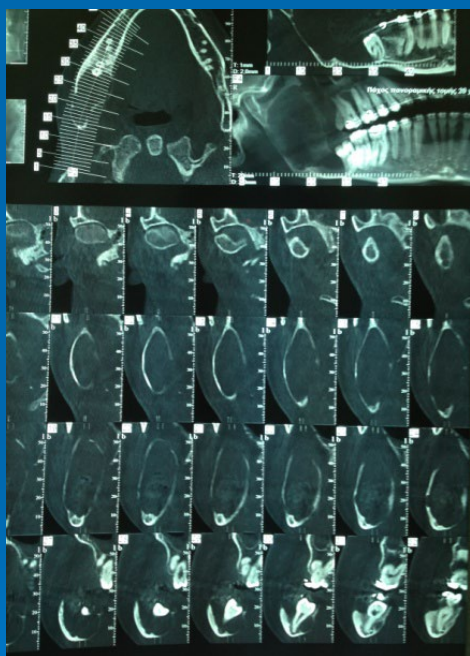
Συχνές υποτροπές που ελέγχονται με συμπληρωματική απόξεση μετά την αφαίρεση της βλάβης

Συμπληρωματική χρήση διαλύματος Carnoy's

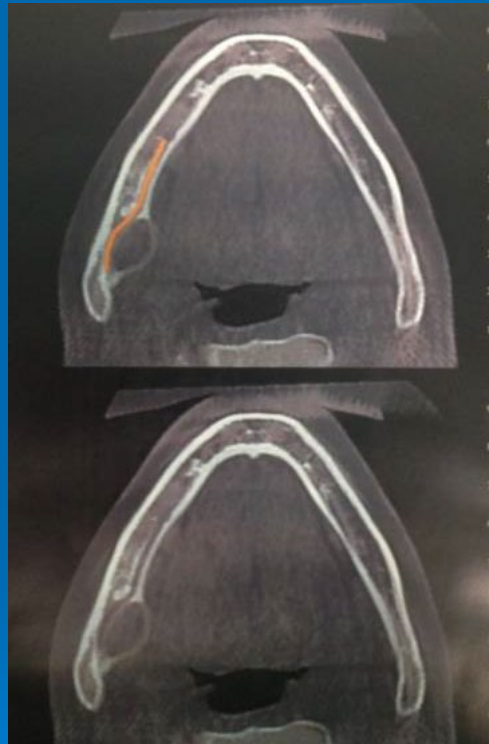
Κερατινοκύστη



Κερατινοκύστη



Κερατινοκύστη



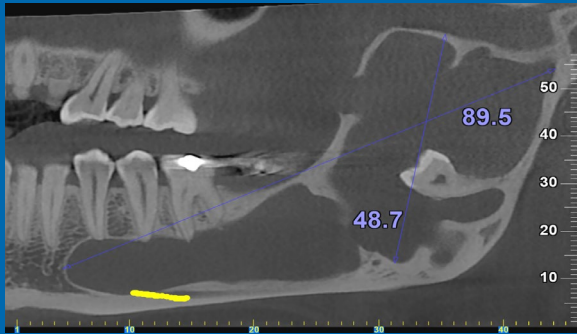
Κερατινοκύστη



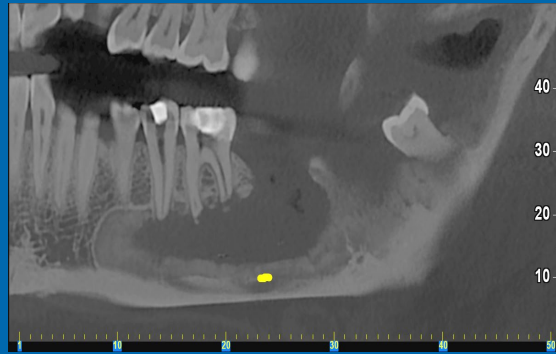
Κερατινοκύστη



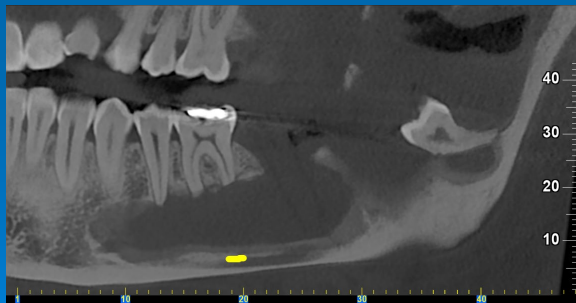
Κερατινοκύστη



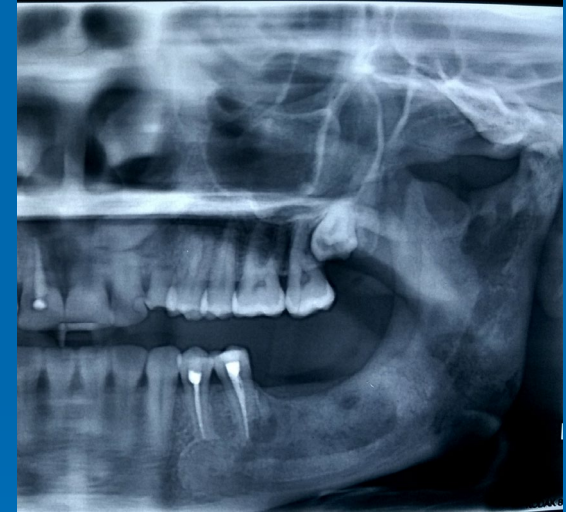
Δύο μήνες



Πέντε μήνες



Εννέα μήνες



1 χρόνο

Ρινουπερώια

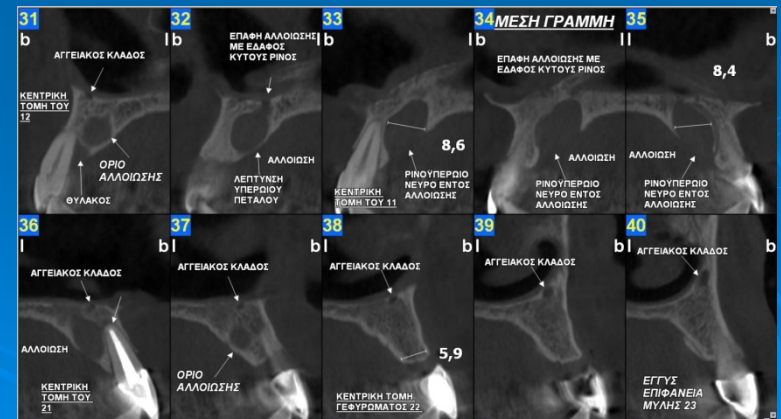
Εντοπίζεται στην περιοχή του ρινουπερώιου πόρου

Πιθανότατα από επιθηλιακά έγκλειστα μεταξύ των δύο υπερώιων εμβρυικών οστών

Πρέπει να διαφοροδιαγνωσθεί από ευρύ ρινουπερώιο τρήμα



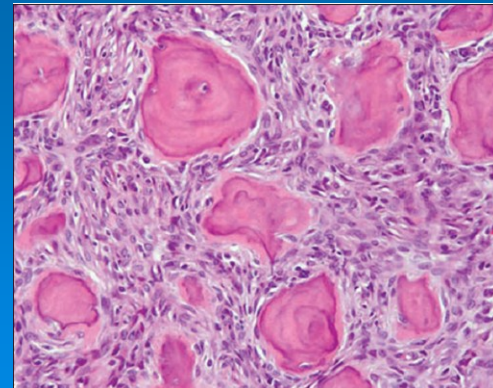
Ρινουπερῳια



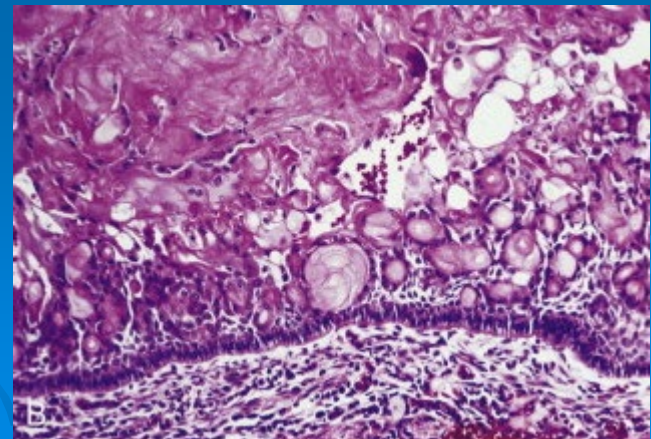
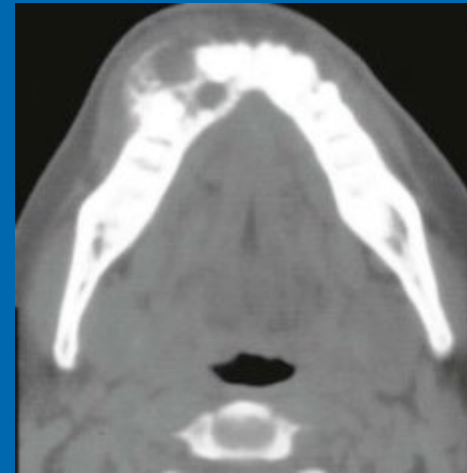
CEOT

Ο ενασβεστιούμενος επιθηλιακός οδοντογενής όγκος η όγκος του Pindborg, είναι καλοήθης βλάβη, εμφανίζεται ως κυστική, με καλοήθη αλλά τοπικά επιθετική συμπεριφορά

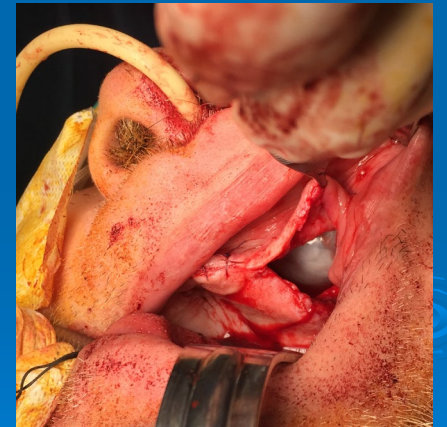
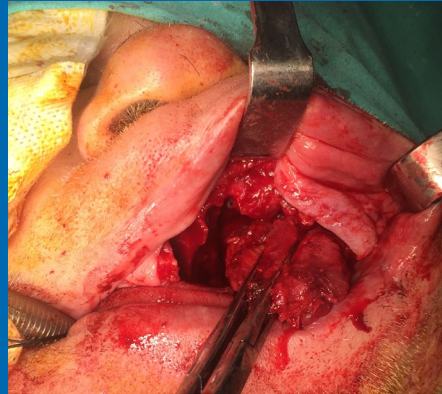
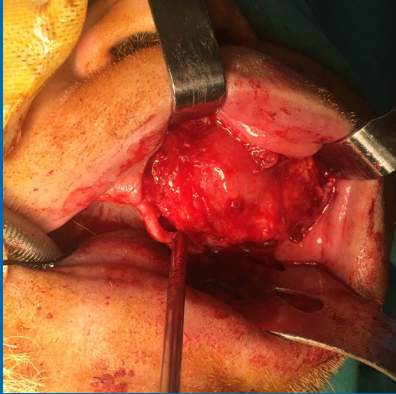
Μπορεί να είναι ενδοστική η εξω-οστική βλάβη



CEOT



CEOT



Κύστη του Stafne

Δεν είναι κύστη αλλά ανατομική παραλλαγή ουσιαστικά

Οφείλεται σε συμπίεση του γλωσσικού φλοιού της κάτω γνάθου είτε από τον υπογνάθιο σιελογόνο είτε από έκτοπους ελάσσονες σιελογόνους

Συνήθως αποτελεί τυχαίο ακτινογραφικό εύρημα

Κύστη του Stafne



Βραγχιακή

Αναπτυξιακή κύστη, οφείλεται στην αποτυχία σύντηξης του δεύτερου η του τρίτου βραγχιακού τόξου αλλά μπορεί να οφείλονται και στα άλλα τόξα

Υπάρχουν τέσσερις τύποι ανάλογα με την προέλευση και την ανατομική εντόπιση

Τύπος I (γωνία γνάθου, έξω ακουστικός πόρος)

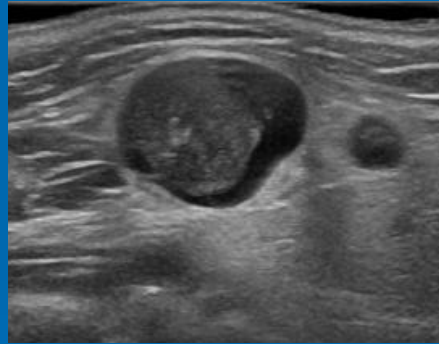
Τύπος II (πρόσθιο χείλος ΣΚΜ)

Τύποι III και IV (σπάνια, καρωτιδικό έλυτρο κλπ)

Βραγχιακή



Βραγχιακή



Θυρεογλωσσική

Οφείλεται στην παραμονή του θυρεογλωσσικού πόρου

Εμφανίζεται στην μέση γραμμή

Συχνά συνυπάρχει έκτοπος θυρεοειδικός ιστός



Θυρεογλωσσική



Οδοντοφόρος



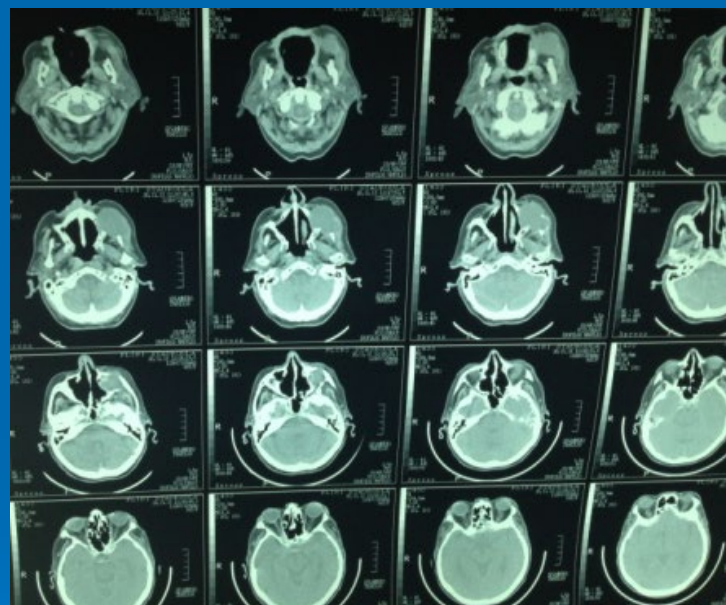
Υπολειμματική

Πολύ συχνή, συνδέεται με απουσία του αντίστοιχου δοντιού

Το ιστορικό απαντά σχετικά με την παθογένεια της βλάβης



Υπολειμματική



Υπολειμματική



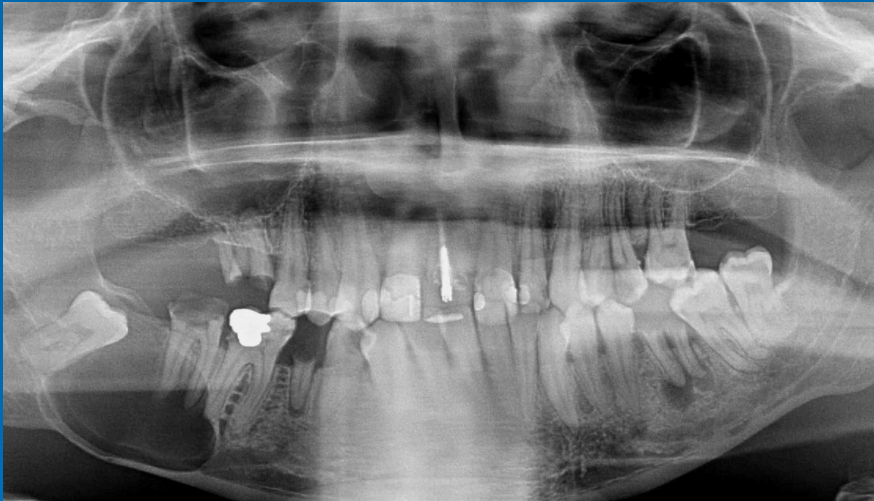
Ακρορριζική

Η συνηθέστερη κύστη, η οποία συνδέεται αιτιολογικά και ακτινολογικά με κάποιο τερηδονισμένο δόντι

Απαιτείται τεστ ζωτικότητας του σχετιζόμενου δοντιού

Αν προβλέπεται η διατήρηση του δοντιού απαιτείται να προηγηθεί άρτια ενδοδοντική θεραπεία, ακτινολογικά επιβεβαιωμένη πριν την όποια επέμβαση

Ακρορριζική



Ακρορριζική



Ακρορριζική



Βλεννοκήλη

Δημιουργείται από κατακράτηση σάλιου, μετά από τραυματισμό και απόφραξη του εκφορητικού πόρου ελάσσοнос σιαλογόνου αδένα



Περιοδοντική

Φλεγμονώδους αιτιολογίας από το περιοδόντιο ή

Αναπτυξιακής αιτιολογίας τότε δεν υπάρχουν συμπτώματα



Βατράχιο

Κύστη αποφρακτικού τύπου συχνή στο έδαφος του στόματος

Εμπλέκονται κυρίως ο υπογλώσσιος αλλά και ο υπογνάθιος σιελογόνος

Υπάρχει και καταδυόμενο στον τράχηλο βατράχιο

Εκπυρήνιση, εκπυρήνιση με συνεξαίρεση του υπογλώσσιου σιαλογόνου αδένου, μαρσιποποίηση

Βατράχιο

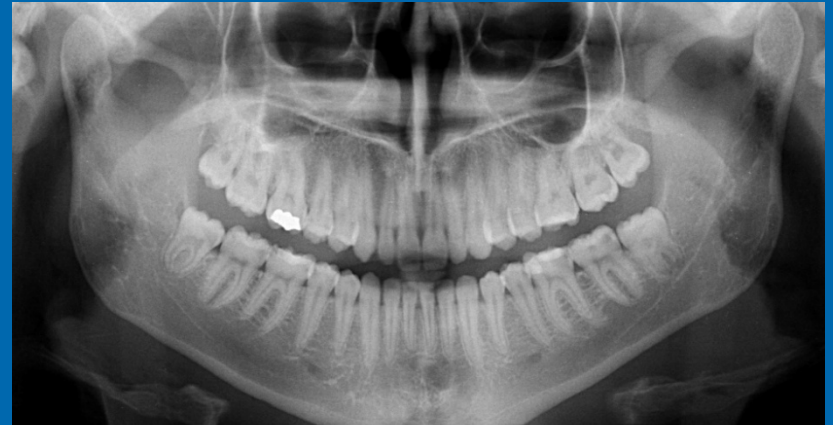


Μυελοειδείς κυψέλες

Παραλλαγές φυσιολογικής ανατομίας που μοιάζουν με κυστικές διαυγάσεις

Συχνή εντόπιση στην κάτω γνάθο (περιοχή γομφίων-προγομφίων) λόγω της παρουσίας του υπογνάθιου βόθρου

Μυελοειδείς κυψέλες



Οδοντικό σπέρμα σε πρώιμο στάδιο



Οι κύστεις αποτελούν συνήθως νοσολογικές οντότητες εύκολες στην διάγνωση και την θεραπεία

Απαιτούν σωστή διαγνωστική μεθοδολογία για να μην διαφύγουν οι σπάνιες αλλά σοβαρές κάποιες φορές επιπλοκές που μπορούν να προκύψουν

Η θεραπεία είναι χειρουργική και η επιλογή του είδους της επέμβασης είναι συνάρτηση πολλών και συχνά σύνθετων παραγόντων



ΜΕΝΟΥΜΕ
ΣΠΙΤΙ